

ศึกษาระบวนการและรูปแบบของเสื่อกกเพื่อพัฒนา สู่การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ในแนวศิลปะไทยร่วมสมัย Process and Form of Reed Mat for Development of Thai Contemporary Art Furniture Design

ยุวดี พรธาราชพงศ์¹ อาณัฐ ศิริพิชญ์ตระกูล² มยุรี เรืองสมบัติ³ ดรณรัตน์ พิกุลทอง⁴

^{1,2,3,4}อาจารย์ สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กรุงเทพฯ 10300

บทคัดย่อ

การศึกษาระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เสื่อกกสู่การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ในแนวศิลปะไทยร่วมสมัย วิธีการศึกษาเป็นวิจัยเชิงทดลอง ด้านการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ของงานวิจัยนี้ มีการออกแบบเฟอร์นิเจอร์การใช้งานที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งรับแรงบันดาลใจจากกลีบดอกบัว ในงานลายไทย ซึ่งเป็นงานศิลปะที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของไทย ที่เป็นมรดกสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ ศิลปินได้รับแรงบันดาลใจและอิทธิพลมาจากธรรมชาติ ดอกบัว เป็นต้นแบบหนึ่งของลายไทย รูปทรงแสดงความรู้สึกถึงความอบอุ่น จากลายเส้นที่มีความโค้งอ่อนโยนจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการออกแบบ แบ่งได้ 3 รูปแบบ โดยมีความแตกต่างกันด้านหน้าที่และประโยชน์ใช้สอย แต่ด้านแนวคิดเป็นการแสดงออกด้วยเนื้อหาเรื่องราวของรูปทรงของกลีบดอกบัวเหมือนกันโดย รูปแบบที่ 1 เป็นเก้าอี้ครึ่งนั่งครึ่งนอน (Couch) รูปแบบที่ 2 เป็นเก้าอี้เดี่ยว (Arm Chair) และรูปแบบที่ 3 เป็นโต๊ะข้างวางของตั้งโชว์ (End Table) การหาประสิทธิภาพ ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านการใช้งาน ของการนำเสื่อกกมาออกแบบทำเฟอร์นิเจอร์ รูปแบบที่ได้ คือ รูปแบบที่ 1 เก้าอี้ครึ่งนั่งครึ่งนอน (Couch) ผลการทดสอบ มีค่าเฉลี่ย 4.39 ซึ่งอยู่ในระดับดี เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับการนำเสื่อกกจับทูลูมาพัฒนาในการออกแบบเฟอร์นิเจอร์มากที่สุด ด้วยเรื่องของโครงสร้างที่แข็งแรงทนทานสำหรับรับน้ำหนักการนอนได้เป็นอย่างดี และคุณสมบัติของเสื่อกกที่สำหรับไว้ปูนอน คุณสมบัตินี้จึงนำมาใช้ในการออกแบบเพื่อรองรับการนอน ปรับเปลี่ยนตัดแปลงทำเป็นลอนเพื่อให้เกิดพื้นผิว ที่ไม่เรียบ มีความโค้งเว้าซึ่งสามารถช่วยในการนวดช่วงหลังของผู้นอนทำให้รู้สึกผ่อนคลายและนอนสบาย เป็นการส่งเสริมเรื่องประโยชน์ใช้สอย ด้านการใช้งานได้มากที่สุดรวมทั้งด้านความพึงพอใจเฟอร์นิเจอร์แนวศิลปะไทยร่วมสมัย ที่สื่อถึงความเป็นศิลปะไทยมากที่สุดยังเป็นรูปแบบที่ 1 ซึ่งได้รับความพึงพอใจมากที่สุด เป็นรูปแบบที่สนับสนุนความเป็นศิลปะวัฒนธรรมไทยสามารถพัฒนารูปทรงให้มีความเป็นสมัยใหม่เข้ากับยุคสมัยปัจจุบันได้

Abstract

Reed mat making process for development of Thai contemporary art furniture design was researched in an experimental type which involved various functioned furniture. The design was inspired by the shape of blossom lotus petals. The shape of blossom lotus petal has been one of unique characteristics in Thai painting for a long time. Artists from the old days got their inspiration from nature. The curve and soft outline of the pattern represents warmth and kindness of Thai people. Therefore, the soft outline is the beginning of this design which comes in 3 types. Each type has its own functions but shares the same inspiration from a blossom lotus petal. The first type is a couch; second is an arm chair; and the last is an end table. Questionnaires were used to collect data about effectiveness, utilization, and function of reed mat. Statistics showed that the average of the couch was 4.39 which is in good level. The couch could be the most suitable choice for development of reed mat furniture, due to its strong structure and its capacity to carry heavy load. The reed was already used a mat to lie on. So, just shaping it into a curve according to Ergonomics theory, it will become a very comfortable couch. This is one way to improve the function of Thai contemporary furniture. Results also showed high satisfaction average rate at 4.57 which are the highest score. Therefore, the couch is the best candidate to be applied into more contemporary furniture with Thai art character.

คำสำคัญ : ศิลปะไทยร่วมสมัย เฟอร์นิเจอร์ เสื่อกก กระบวนการและรูปแบบการผลิตเฟอร์นิเจอร์

Keywords : Thai Contemporary Art, Furniture, Reed, Process and Form of Furniture

* ผู้นิพนธ์ประสานงานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ sbsculpture@hotmail.co.th โทร. 0 2282 2384

1. บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

เมื่อกระแสความเจริญและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมใหม่ อิทธิพลต่าง ๆ มีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตที่เกิดขึ้นในชุมชนต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน เริ่มมีการปรับเปลี่ยนรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ ที่เข้ามา อาชีพ เกษตรกรรม การทำไร่ทำนา งานหัตถกรรมพื้นบ้าน วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และองค์ความรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นของตนเองที่มีคุณค่าหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาศิลปหัตถกรรม ยกตัวอย่างเช่น การทอเสื่อจันทบูร ซึ่งมีเอกลักษณ์ มีชื่อเสียงประวัติความเป็นมาอันยาวนาน ความรู้เหล่านี้ได้สั่งสมมานานและสืบทอดกันมา ก็จะถูกกลบเลือนไปด้วยกระแสความเจริญใหม่ ๆ หากไม่มีการจัดการพัฒนา อนุชนรุ่นหลังอาจไม่เห็นความสำคัญ และอาจสูญหายได้ แต่ถ้าชุมชนสามารถนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง กระบวนการ พัฒนาสร้างรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ยกกระดับผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นจะสามารถรักษา ภูมิปัญญาอันมีค่าไว้ได้ การอนุรักษ์ และพัฒนาองค์ความรู้เดิมให้สามารถผสมผสานกับความเจริญหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ นั้นหมายถึง การไม่ลืมความเป็นศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่อย่างมีความสุข พึ่งตนเองได้ และช่วยให้ชุมชนมีความแข็งแรงและความภาคภูมิใจในความความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง แนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยใช้หลัก “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา”

สามารถนำไปใช้กับทุกชุมชนและสามารถปฏิบัติได้จริงหากชุมชนนั้นมีความตั้งใจจริงและตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของหลักการนี้

“เข้าใจ” หมายถึง ความเข้าใจในสภาพชีวิตความเป็นอยู่ชนบทรอบนิเวศประเพณี สภาพสังคม ความต้องการ และปัญหา โดยจะมีความเข้าใจได้โดยใช้วิธีการ พุดคุยปรึกษาหารือ ศึกษา เก็บข้อมูล วิจัย

“เข้าถึง” หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดจิตใจ ความทุกข์ สุข สภาพปัญหา ภูมิปัญญาองค์ความรู้ของชุมชน โดยต้องมีการใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นสร้างความคุ้นเคย ความเชื่อมั่น ศรัทธา

“พัฒนา” หมายถึง เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต จิตใจ ความเป็นอยู่ การอาชีพ กระบวนการทำงาน

ศิลปะไทยโบราณแม้ว่าจะมีความสวยงามเป็นที่ประทับใจขนาดไหนก็มิใช่สิ่งจำเป็นที่จะต้องทำซ้ำและลอกเลียนกันทุกยุคทุกสมัย การศึกษาศิลปะไทยเหล่านี้มีชีวิตอยู่ในภาวะสิ่งแวดล้อมของสังคมคนละแบบกันกับคนยุคใหม่ได้ตายจากไปเป็นพัน ๆ ปี แล้วชีวิตของคนปัจจุบันย่อมผิดแปลกแตกต่างไปจากคนโบราณไปอย่างมากการนำศิลปะไทยโบราณ มาฟื้นฟูในงานวิจิตรศิลป์ จึงดูผิดจุดหมายอันแท้จริงของศิลปะ เว้นแต่จะสนับสนุนในด้านศิลปะประยุกต์ เพื่อรักษาแบบแผนอันเก่าแก่ของชาติ ด้วยศิลปะประยุกต์มีจุดหมาย ในแง่ของประโยชน์ใช้สอยกับความงาม หาได้คำนึงถึงความลึกซึ้งความมีชีวิตชีวา (น.ณ. ปากน้ำ, 2542: 226) พัฒนาการของศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทยโดยประสบการณ์กับรูปแบบของศิลปะสมัยใหม่ของชาวตะวันตก ปรัชญา ความเชื่อ รูปแบบ

เนื้อหา และกลวิธีที่ปรากฏโดยมีประวัติศาสตร์อันยาวนานถักร้อยให้เกิดศิลปะในกระบวนการแบบต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในสังคมใหม่ของไทย (อารี สุทธิพันธ์. 2543, 142) ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทยนั้น มีแนวโน้มจากการรับเอาอิทธิพลศิลปะตะวันตกเข้ามาผสมผสานกับศิลปะไทยแนวทางการสร้างศิลปะได้เปลี่ยนจากศิลปะพุทธศาสนาเป็นศิลปะที่อิสระมากขึ้น และศิลปะชาวบ้านหรือศิลปะพื้นบ้านนั้น เป็นศิลปะของชาวบ้านทั่วไปที่ไม่ได้รับการศึกษาหรือฝึกฝนอย่างเป็นระบบ เป็นศิลปะที่มีรูปแบบสอดคล้องกับคติ ความเชื่อ และวิถีชีวิตของผู้สร้าง ผู้ใช้ เพื่อสร้างแนวคิดเน้นความรู้ที่เกิดจากการทดลองจริง (Empirical) ถือว่าความรู้ที่เกิดจากการทดลองจริง สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริงในสังคมสมัยใหม่ เน้นคุณค่าที่เปลี่ยนแปลงไปตามสังคม เช่น คุณค่าของความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณค่าความเป็นไทย

รากฐานของสังคมหรือที่เรียกว่าวัฒนธรรมนั้นที่จริงแล้ว คือ วิถีชีวิตของชุมชนภูมิปัญญาไทย เป็นบริบทที่สำคัญบริบทหนึ่งในด้านของวัฒนธรรม เพราะประเด็นของภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถและเขาวานปัญญาในการแก้ปัญหาชีวิตของสมาชิกในชุมชนหรือสังคมหนึ่ง ๆ เพื่อวิถีทางในการดำเนินชีวิตนั้น ราบรื่น มีระเบียบสงบสุข และพัฒนารุ่งเรือง บริบทของภูมิปัญญาชาวบ้าน จึงเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจ เห็นคุณค่าทั้งในประเทศและต่างประเทศ ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและบรรพบุรุษของตน และเมื่อได้รับการพัฒนาให้เข้ากับสภาพปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง จะเป็นหนทางที่จะเสริมสร้างและ

นำไปสู่การอนุรักษ์ทางศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประเด็นที่มีการรณรงค์เรียกร้องให้สังคมเกิดความตระหนัก (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2545: 57) รูปแบบและคุณภาพของผลงานโดยใช้ทรัพยากรคน ภูมิปัญญาที่เกิดจากท้องถิ่นเอง

การทอเสื่อโดยทั่วไปนั้น วัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ ทำเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตเพื่อใช้ในพิธีกรรมความเชื่อ ขนบประเพณี และศาสนา การกำหนดหน้าที่ใช้สอยของเครื่องจักสานมีผลกระทบต่อกระบวนการสร้างสรรค์อย่างมาก เพราะหน้าที่ใช้สอยจะส่งผลถึงการกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ ของเครื่องจักรสานด้วย เช่น การเลือกใช้วัสดุ การกำหนดรูปทรง โครงสร้างลวดลาย และอื่น ๆ เพื่อให้ตอบสนองประโยชน์ใช้สอยได้ดีที่สุด ปัจจุบันสามารถนำมาดัดแปลงและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่หลากหลายการทำเสื่อรองนั่งหรือปูนอน กระเป๋า กล่อง แพ้มเอกสาร รองเท้าแตะ ที่รองจาน แต่ก็ยังเป็นรูปแบบเดิม ๆ

จากการศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์ให้พัฒนาไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง แต่ยังคงรูปลักษณะความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น จำเป็นต้องค้นหาวิธีการ กำหนดรูปทรง ศึกษาเกี่ยวกับงานศิลปะไทย รูปร่างรูปทรง เอกลักษณะ ที่สื่อถึงความเป็นไทย ทั้งภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของคนไทย เป็นการสร้างแรงบันดาลใจเพื่อสร้างคุณค่าทางความงามที่ส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่เกิดจากท้องถิ่น สามารถสร้างเอกลักษณ์มาไว้ในตัวผลิตภัณฑ์ผสมผสานกับความเป็นศิลปะสมัยใหม่ และสะท้อนตัวตนของความเป็นไทยสู่สากลได้อย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ศึกษากระบวนการรูปแบบเลือก เพื่อนำมาออกแบบเฟอร์นิเจอร์แนวความคิดศิลปะไทยร่วมสมัย

1.2.2 เพื่อศึกษาคุณภาพ ด้านประโยชน์ใช้สอยการใช้งาน

1.2.3 เพื่อหาความพึงพอใจเฟอร์นิเจอร์แนวความคิดศิลปะไทยร่วมสมัย

2. วิธีการศึกษา

ออกแบบเฟอร์นิเจอร์จากการศึกษากระบวนการและรูปแบบของเลือก ซึ่งมีแนวความคิดศิลปะไทยร่วมสมัยสร้างให้เกิดคุณค่าทางความงามที่เป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงาม

1. ศึกษาข้อมูลภาคเอกสารและลงพื้นที่สำรวจข้อมูลกระบวนการรูปแบบ การทอเลือก กลุ่มเป้าหมาย ชุมชนทอเลือกจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

2. ศึกษารูปแบบเฟอร์นิเจอร์แนวศิลปะไทยร่วมสมัย

3. ศึกษารูปแบบหลักทัศนศิลป์และความงาม

4. ออกแบบเฟอร์นิเจอร์แนวศิลปะไทยร่วมสมัย

5. การทดสอบเฟอร์นิเจอร์หาความพึงพอใจประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวในหมู่บ้านบางสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี จำนวน 51 คน

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

จากการศึกษากระบวนการและรูปแบบการทอเลือกของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์โดยตรงของชาวบ้าน ปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้นมา เกิดการพัฒนาจนมาถึงปัจจุบัน ในกระบวนการทอเลือกนั้นเป็นจุดเด่น และเอกลักษณ์ของกลุ่มชุมชนในเรื่องของความนุ่ม เหนียว ละเอียดเส้นเล็กในผืนเส้น และการปลุกกก จากพื้นดินที่มีคุณภาพ หากเป็นกกที่ปลูกในแหล่งน้ำจืด เส้นใยกกจะไม่เหนียว แต่หากปลูกในแหล่งน้ำกร่อยแถบชายฝั่งทะเลจะได้เส้นใยที่เหนียว ตันก กจึงมีความนุ่มและสมบูรณ์ กระบวนการทอเลือก ประกอบด้วยขั้นเตรียมวัตถุดิบ คือ กก ที่เริ่มจากการปลุกจนถึงเก็บเกี่ยว ตากแห้ง ขั้นตอนการทอ ส่วนลายพื้นฐานของเลือกเป็นลายขัด เพียงแต่ใช้การสลับสีของเส้นกก ทำให้เกิดเป็นลวดลายที่สวยงาม ชาวจันทบุรีนิยมสีกกที่ตัวเองตามธรรมชาติ ในการทอเลือกวิธีการทอเลือก การทอต้องใช้ 2 คนด้วยกัน คนทอจะเป็นคนกระทบ อีกคนหนึ่งเป็นคนพุ่ง เส้นกก ในกระบวนการทอเลือก คนทอมีหน้าที่พลิกพิมพ์ให้คว่ำหงายและกระทบเส้นกกพร้อมกับการคอยสังเกตลักษณะของเส้นกกที่กระทบกันนั้น ขาด โค้งงอหรือไม่ คนพุ่งให้สีหรือเปลี่ยนสีที่ถูกต้องหรือไม่ คนพุ่งมีหน้าที่ส่งเส้นกกตามจังหวะหงายและคว่ำพิมพ์ พร้อมด้วยการทอลวดลายของผืนเลือกก่อนการทอต้องมีการชิงเส้นเอ็นเพื่อการทอ ส่วนใหญ่การชิงครั้งหนึ่งจะทอเป็นเลือกที่มีผืนยาวเพราะฉะนั้นลานบ้านของชุมชนทอเลือกจึงต้องมีความยาวเพื่อรองรับกับความยาวของเลือกนั่นเอง

รูปที่ 1 กระบวนการทอเลือก

ด้านนำเลือกมาออกแบบเป็นเฟอร์นิเจอร์ 3 รูปแบบ ซึ่งมีแนวคิดในการออกแบบให้เป็นไปในรูปแบบศิลปะร่วมสมัย ได้รับแรงบันดาลใจจากรูปทรงของกลีบดอกบัวจากลายไทยเป็นงานศิลปะที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของไทย ที่เป็นมรดกสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ ศิลปินได้รับแรงบันดาลใจและอิทธิพลมาจากธรรมชาติ ดอกบัวเป็นต้นแบบหนึ่งของลายไทย ลายบัวที่ปรากฏเห็นในงานศิลปะลายไทย เช่น บัวคว่ำ บัวหงาย ดอกบัว

เป็นดอกไม้พิเศษเป็นพันธุ์ที่มีสกุล คนไทยทั่วไปถือว่าดอกบัวเป็นดอกไม้ชั้นสูง เป็นสัญลักษณ์แห่งความบริสุทธิ์ งดงาม ดอกบัวมีลักษณะเส้นรอบนอกโค้ง โอนอ่อน เมื่อเขียนเป็นงานลายไทย จะให้ความรู้สึกอบอุ่น อ่อนโยน การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ของงานวิจัยนี้มีการใช้งานที่แตกต่างกัน แต่ในด้านแนวคิดเป็นการแสดงออกด้วยเนื้อหาเรื่องราวของรูปทรงของกลีบดอกบัวเหมือนกัน รูปแบบที่ 1 เก้าอี้ครึ่งนั่งครึ่งนอน (Couch) รูปแบบที่ 2 เก้าอี้เดี่ยว (Arm Chair) และรูปแบบที่ 3 โต๊ะข้างวางของตั้งโชว์ (End Table) การออกแบบที่มีความต่างกัน

การหาคุณภาพด้านประโยชน์ใช้สอย การใช้งานของเลือกนำมาออกแบบทำเฟอร์นิเจอร์ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 เก้าอี้ครึ่งนั่งครึ่งนอน (Couch) ผลการทดสอบ มีค่าเฉลี่ย 4.33 อยู่ในระดับดี

รูปแบบที่ 2 เก้าอี้เดี่ยว (Arm Chair) ผลการทดสอบ มีค่าเฉลี่ย 4.16 อยู่ในระดับดี

รูปแบบที่ 3 โต๊ะข้างวางของตั้งโชว์ (End Table) ผลการทดสอบ มีค่าเฉลี่ย 3.35 อยู่ในระดับปานกลาง

ความพึงพอใจด้านความงามของรูปทรงเฟอร์นิเจอร์แนวคิดศิลปะร่วมสมัยที่สื่อถึงความ เป็นศิลปะวัฒนธรรมไทยมากที่สุด ดังนี้

รูปแบบที่ 1 เก้าอี้ครึ่งนั่งครึ่งนอน (Couch) ผลการทดสอบ มีค่าเฉลี่ย 4.57 อยู่ในระดับดีมาก

รูปแบบที่ 2 เก้าอี้เดี่ยว (Arm Chair) ผลการทดสอบ มีค่าเฉลี่ย 4.26 อยู่ในระดับดี

รูปแบบที่ 3 โต๊ะข้างวางของตั้งโชว์ (End Table) ผลการทดสอบ มีค่าเฉลี่ย 3.90 อยู่ในระดับดี

รูปที่ 2 แบบที่ 1 เก้าอี้ครึ่งนั่งครึ่งนอน (Couch)

รูปที่ 3 แบบที่ 2 เก้าอี้เดี่ยว (Arm Chair)

รูปที่ 4 แบบที่ 3 โต๊ะข้างวางของตั้งโชว์ (End Table)

4. สรุป

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษากระบวนการและรูปแบบของเสื่อกกเพื่อพัฒนาสู่การออกแบบเฟอร์นิเจอร์แนวศิลปะไทยร่วมสมัยซึ่งทำการสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะที่สามารถจะก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการออกแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษากระบวนการและรูปแบบการทอเสื่อกกนั้น ของจังหวัดจันทบุรี มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์โดยตรงจากชาวบ้าน และปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดภูมิปัญญา วัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้นมาเกิดการพัฒนามาถึงปัจจุบัน ในกระบวนการทอเสื่อนั้น เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชุมชน คือ การปลูกกกเองจากพื้นที่ ที่มีดินที่มีคุณภาพ ในจังหวัดจันทบุรี ได้กเส้นใยที่เหนียวตึงก มีความนุ่มและสมบูรณ์ ส่วนกระบวนการทอเสื่อกก ประกอบด้วย ขั้นตอนวิธีทอเสื่อต้องใช้ 2 คนด้วยกัน คนหนึ่งเป็นคนกระทบ อีกคนหนึ่งเป็นคนฟุง เส้นกก ในกระบวนการทอเสื่อคนทอคือคนกระทบ มีหน้าที่พลิกฟิมให้คว่ำหงายและออกแรงกระทบเพื่อให้เส้นกกแน่น พร้อมกับต้องคอยสังเกตลักษณะของเส้นกกที่กระทบกันว่าหัก งอ แน่นหรือไม่ ผู้ฟุง มีหน้าที่ส่งเส้นกกตามจังหวะหงายและคว่ำของฟิม พร้อมทั้งการสร้างลวดลายของผืนเสื่อ การชิงเส้นเอ็นเพื่อการทอ ส่วนใหญ่การชิงครึ่งหนึ่งจะทอเป็นเสื่อที่มีผืนยาว ลานบ้านจึงมีความยาวมาก

ด้านการออกแบบได้นำเปลือกมาออกแบบเป็นเฟอร์นิเจอร์ 3 รูปแบบ ซึ่งมีแนวคิดในการโดยออกแบบให้เป็นไปในรูปแบบศิลปะไทยร่วมสมัย ได้รับแรงบันดาลใจจากรูปทรงของกลีบดอกบัวในงานศิลปะที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยที่เป็นมรดกสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ ศิลปินได้รับแรงบันดาลใจและอิทธิพลมาจากธรรมชาติ ซึ่งดอกบัว เป็นต้นแบบหนึ่งของลายไทย ลายบัวที่ปรากฏเห็นในงานศิลปะลายไทย เช่น บัวคว่ำ บัวหงาย เพราะดอกบัวเป็นดอกไม้พิเศษเป็นพันธุ์ที่มีสกุล คนไทยทั่วไปจึงถือว่าดอกบัวเป็นดอกไม้ชั้นสูง เป็นสัญลักษณ์แห่งความงดงามบริสุทธิ์ การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ของงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ด้านการใช้งานที่แตกต่างกัน แต่แนวคิดเรื่องแรงบันดาลใจด้านรูปทรงเหมือนกัน รูปแบบที่ 1 เก้าอี้ครึ่งนั่งครึ่งนอน (Couch) รูปแบบที่ 2 เก้าอี้เดี่ยว (Arm Chair) และรูปแบบที่ 3 โต๊ะข้างวางของตั้งโชว์ (End Table)

จากการศึกษา รูปแบบที่ 1 เก้าอี้ครึ่งนั่งครึ่งนอน (Couch) เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมกับการนำเปลือกจันทูรมาพัฒนาในการออกแบบเฟอร์นิเจอร์มากที่สุด ด้วยคุณสมบัติของเปลือกที่สำหรับไว้ปูนอน การออกแบบเฟอร์นิเจอร์รูปแบบที่ 1 นำเปลือกมาใช้งานเพื่อรองรับการนอน แล้วทำเป็นลอนเพื่อให้เกิดพื้นผิว ไม่เรียบจนเกินไป จึงเกิดประโยชน์ สามารถช่วยในการนวดช่วงหลังของผู้นอน ทำให้ผู้นอนมีความรู้สึกผ่อนคลายและนอนสบาย ประกอบกับคุณสมบัติของเปลือกจึงเป็นการส่งเสริมเรื่องประโยชน์

ด้านการใช้งาน จากการทดสอบ รูปแบบที่ 1 สามารถใช้งานได้เหมาะสมกับสัดส่วนร่างกายคน

ด้วยขนาดที่ได้มาตรฐานผู้ใช้งานจึงรู้สึกนอนสบายสามารถรองรับน้ำหนักการนอนได้ถึง 2 คน

ส่วนด้านการออกแบบที่ต้องการให้สื่อถึงความเป็นศิลปะไทยร่วมสมัย รูปแบบที่ 1 มีความเป็นศิลปะไทยร่วมสมัยมากที่สุด รูปทรงที่ได้รับแรงบันดาลใจ คือ รูปทรงของกลีบดอกบัว ซึ่งดอกบัวมีลักษณะเส้นรอบนอกโค้ง โอนอ่อน เมื่อเขียนเป็นงานลายไทย จะให้ความรู้สึกโอบอ้อม อบอุ่น และอ่อนโยน

4.2 ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย ในด้านของการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์นั้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้แต่ต้องพิจารณาเรื่องของราคาต้นทุนในการผลิตด้วย อาจจะต้องดูกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้งาน เพราะในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีกรรมวิธีการผลิตที่ราคาค่อนข้างสูง เพราะต้องอาศัยช่างฝีมือในการผลิต
2. ควรมีการสนับสนุนเรื่องของปัญหาการประกอบอาชีพทอเปลือกและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเปลือก เพราะในสภาพปัจจุบันชาวบ้านที่ทอเปลือกนั้นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพแล้ว มีแต่คนรุ่นก่อนที่ยังทำอาชีพนี้อยู่ไม่กี่บ้าน
3. ควรมีหน่วยงานของรัฐที่ให้ความสำคัญต่ออาชีพการทอเปลือก อาจส่งเสริมเรื่องของการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากเปลือกอย่างต่อเนื่อง
4. ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์จากเปลือกนั้น ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะสภาพปัจจุบันความก้าวหน้าทางรูปแบบผลิตภัณฑ์นั้นพัฒนาเป็นอย่างมาก

5. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนการวิจัยงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2555 จากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ซึ่งให้ความสำคัญต่อการทำวิจัยขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนร่วม ทั้งผู้ให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามในงานวิจัยครั้งนี้

6. เอกสารอ้างอิง

น.ณ. ปากน้ำ. 2542. **วิวัฒนาการของศิลป์.**

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บริษัทเลิฟแอนด์ลิฟเพรส.

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2545. **แนวโน้มศิลปศึกษา**

ร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชาติ เถาทอง. 2544. **ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคตะวันออก.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.

วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์. 2527. **การออกแบบเครื่องเรือนสมัยใหม่.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิรุณ ตั้งเจริญ. 2549. **หัตถาภรณ์กับศิลปะไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ นานามีบุ๊คส์พับลิชชั่นส์.

อารี สุทธิพันธ์. 2543. **ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.

แหล่งที่มา: www.coloroftheea.com

www.ncc-cb.krubpom.com/mat.doc

